

Velkommen til Konference om bedre vilkår for pårørende

4. juni 2024

Ældre Sagen har fokus på pårørende

Presset på pårørende vokser

1.132.000

Hjælper en eller flere ældre

94%

hjælper en, der modtager hjemmehjælp

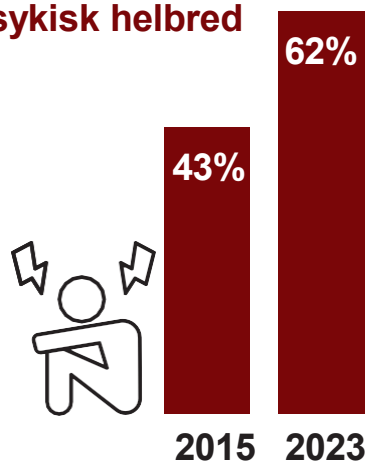
82%

oplever ikke at blive inddraget af hjemmehjælpen

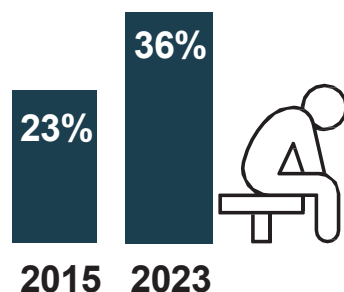
96%

oplever, at deres opgaver er vokset

Pårørende, der hjælper, oplever forringet psykisk helbred

Pårørende, der hjælper, oplever forringet fysisk helbred

Pårørendes samarbejde med hjemmehjælpen er udfordret

37 % ved ikke hvem de skal kontakte i hjemmehjælpen.

39% oplever at hjemmehjælpen ikke er tilstrækkelig ift. de behov, deres forældre har.

22% har mistet indtægt

69% har brugt feriedage eller købt fridage

11% har valgt at gå ned i tid

18% har meldt sig syge fra arbejde eller uddannelse

57% oplever, at det påvirker deres beskæftigelse

Kilder: Undersøgelse om pårørende, Voxmeter 2021, Voksne børn af hjemmehjælpsmodtagere, Danmarks Statistik 2024

Udsagn fra undersøgelsen

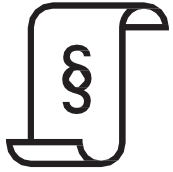
Jeg synes, det er meget svært som pårørende, at der kommer så mange forskellige hjemmehjælpere, man ved ikke, hvem det er, man skal kontakte

Jeg hjælper med mere end jeg egentlig kan overkomme. Det er hårdt, når man har fuldtidsarbejde med skiftende arbejdstider – dag, aften og weekend. Hus. Hjemmeboende barn. Børnebørn

Bermuda trekanten mellem region (hospital), kommune og praktiserende læge fungerer bare ikke. Højre hånd aner ikke, hvad venstre hånd gør...

Pårørende skal leve gode liv og passe godt på sig selv, samtidig med at de hjælper

Krav om samarbejde med pårørende

70 % af voksne børn af hjemmehjælpsmodtagere har kun i mindre grad eller slet ingen kontakt til hjemmeplejen.

Pårørendevejledere i alle kommuner

78 % af voksne børn til hjemmehjælpsmodtagere kender ikke til tilbud, der kan hjælpe og støtte dem som pårørende.

Omsorgsdage med løn til pårørende

69 % har brugt feriedage eller købt fridage for at kunne hjælpe.

Nationalt rådgivnings- og kompetencecenter

40 % ønsker mere viden og rådgivning omkring muligheder for hjælp.

Kilde: Voksne børn af hjemmehjælpsmodtagere, Danmarks Statistik 2024

Program

10.00 Velkommen og Ældre Sagens visioner for pårørendeområdet

Bjarne Hastrup, adm. direktør, Ældre Sagen

10.15 Hvilke problemer kommer pårørende med til Ældre Sagen, og hvordan har udviklingen været?

Susanne Bækgaard Holm, socialjurist og Louise Sand, socialrådgiver, Ældre Sagens rådgivning

10.35 Hvilke belastninger oplever pårørende, og hvordan har det ændret sig over tid?

Tine Rostgaard, professor, RUC

11.00 Hvordan støtter Aarhus kommune pårørende, og hvilken forskel gør hjælp og støtte til pårørende?

Nanna Bruhn Lilhav, leder af Center for Pårørendesamarbejde i Aarhus

Program

12.00 Visioner for pårørende i ældrereformen

Ældreminister, Mette Kierkgaard

12.15 Hvordan det påvirker hverdagen og arbejdslivet at være pårørende?

Nynne Bjerre interviewer Jane Korsbæk Nielsen, arkæolog og pårørende

12.40 Paneldebat

Bjarne Hastrup, adm. direktør, Ældre Sagen, Tine Rostgaard, professor, RUC, Jane K. Nielsen, pårørende, Nanna Bruun Lilhav, Center for Pårørendesamarbejde, Pia Kjærsgaard, ældreordfører (DF) og Marlene Harpsøe, næstformand for Ældreudvalget (DD) og Rasmus Horn Langhoff, medlem af Ældreudvalget (S)

13.25 Tak for i dag

Birger Rasmussen, landsformand, Ældre Sagen

Pårørendes hjælp til svækkede ældre

Konference om pårørende

4. juni, 2024

Tine Rostgaard, Professor, Institut for Samfund og
Erhverv, Roskilde Universitet

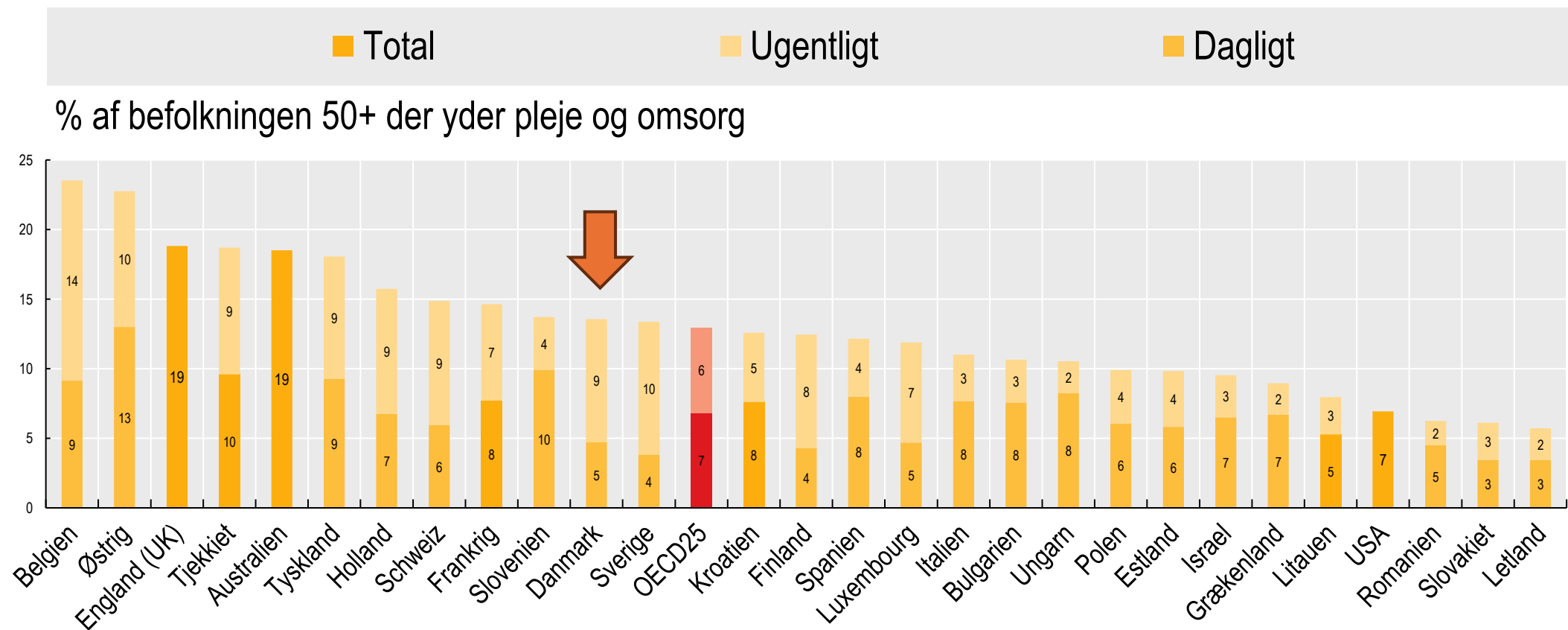
Dagens oplæg

- Omfanget
- Konsekvenserne
- Perspektiverne

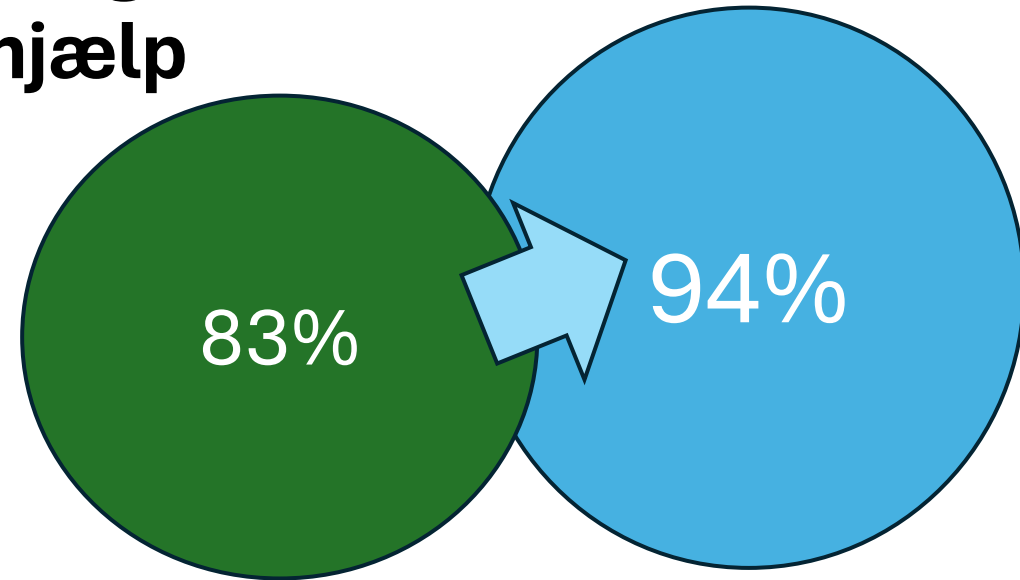

1. Omfanget

- Pårørende er rygraden i plejen og omsorgen til de ældre. Det anslås at pårørende i de vestlige lande yder op til **80%** af den samlede omsorg
- Og at mellem **10-25 % af den voksne befolkning** yder pleje og omsorg, nogle gange dagligt

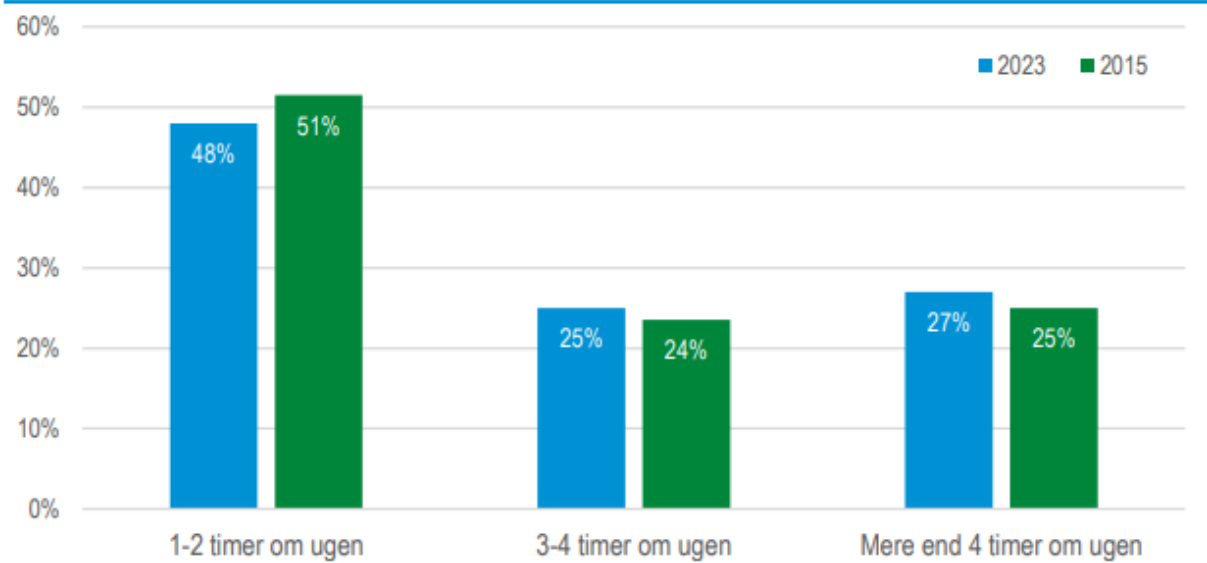

Ældre Sagens pårørendeundersøgelse viser, at der over tid er flere voksne børn, der yder hjælp

- **Og også selv om der er hjemmehjælp:** 2 ud af 3 voksne børn hjælper én eller begge forældre, som modtager hjemmehjælp på ugentligt basis, og næsten halvdelen af disse hjælper med opgaver som den ældre er visiteret hjemmehjælp til
- **Kvinder og mænd** hjælper lige ofte, men kvinderne bruger flere timer

Bruger mere tid i dag (4+ timer om ugen)

Base: Alle der hjælper på ugentlig basis. 1.033 i 2023 og 598 i 2015.

De hjælper f.eks. med:

- Teknisk hjælp til brug af computer, internet, telefon, tv, iPad eller lignende (82 pct.)
- Huslige gøremål som f.eks. indkøb, rengøring eller tøjvask (81 pct.)
- Transport (80 pct.) og kontakt og ledsagelse til offentlige myndigheder (79 pct.)

Samt de tidstunge og ufleksible opgaver:

- Måltider (26 pct.)
- Personlig pleje (13.pct.)
- Medicin (12 pct.) og sårpleje etc. (4 pct.)

Og over tid er der flere pårørende der er involveret i disse opgaver

2. Konsekvenserne

Selvom det kan være yderst berigende og opleves som reciprocitet at yde hjælp til ældre forældre, er der ofte negative konsekvenser

- Flere over tid oplever **dårligere psykisk helbred** blandt voksne børn, der hjælper ældre forældre (62 pct. i 2023 mod 43 pct. i 2015)
- Og **dårligere fysisk helbred** (36 pct. mod 13 pct.)
- Blandt dem, der er i beskæftigelse, oplever mere end halvdelen i dag at være **negativt påvirket i deres arbejds- eller uddannelsessituation** pga. den omsorg de yder (57 pct. mod 36 pct.)
- Flere i dag angiver at det er **vanskeligt at kombinere arbejde og omsorg**. Det er blevet sværere at holde fri, tage orlov eller bruge arbejdstiden på at hjælpe

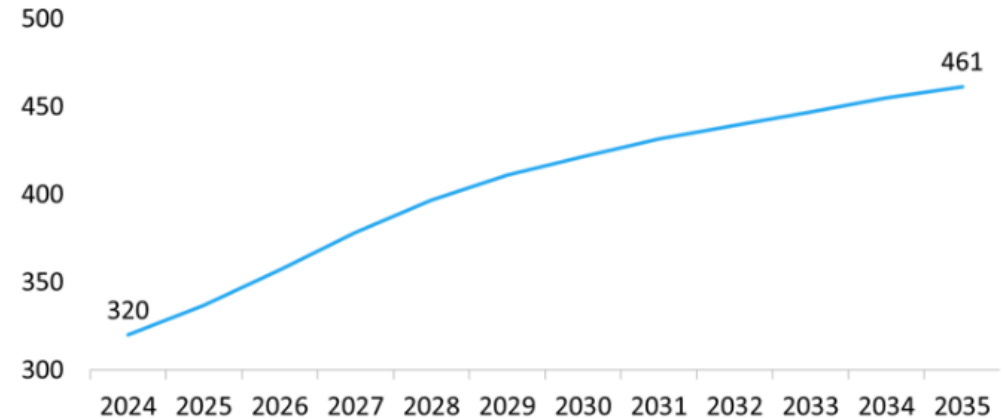
3. Perspektiverne

- Demografi
- Politik
- Præferencerne
- Samarbejdet

a. Demografien

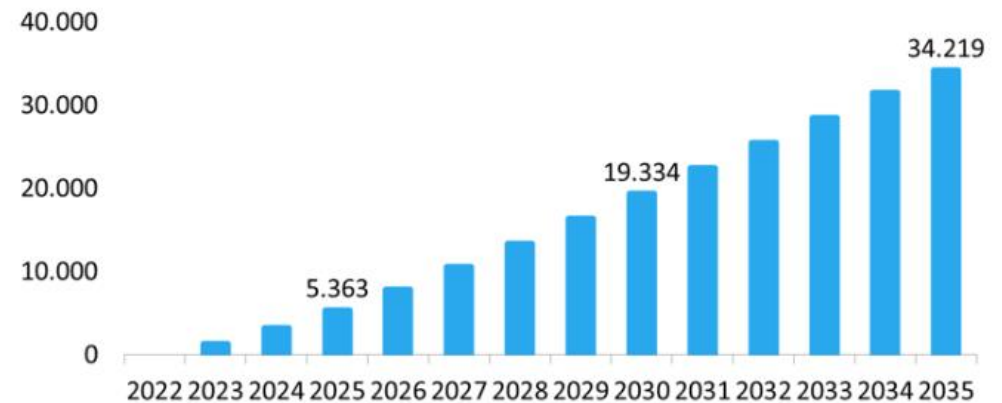
- **Flere ældre i befolkningen** og med forventet øget pres på ældreplejen – selv med sund aldring og flere gode leveår
- SOSU-medarbejderne bliver også ældre. Stor udfordring at **fastholde og rekruttere** medarbejdere i sektoren. **Stort frafald** på SOSU-skolerne

Forventet udvikling i antallet af 80+årige i Danmark (1.000)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik.

Udviklingen i behovet for ekstra medarbejdere indenfor ældreområdet frem mod 2035, hvis der skal være samme antal medarbejdere per brugere som i 2022 (fuldtidsansatte)

Kilde: Momentum. Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

b. Politikken

Kommunalvalg 2021

Pårørende skal spille en større rolle i ældreplejen, mener borgmestere

8. nov 2021 kl. 05.45

[Del artikel](#)

Mikael Klitgaard (V) (til venstre), Birgit Hansen (S) og Jens Ive (V). Alle tre borgmestere ønsker en bedre dialog om, hvordan pårørende kan bidrage mere i ældreplejen. Foto: TV 2 / TV 2 Nord /

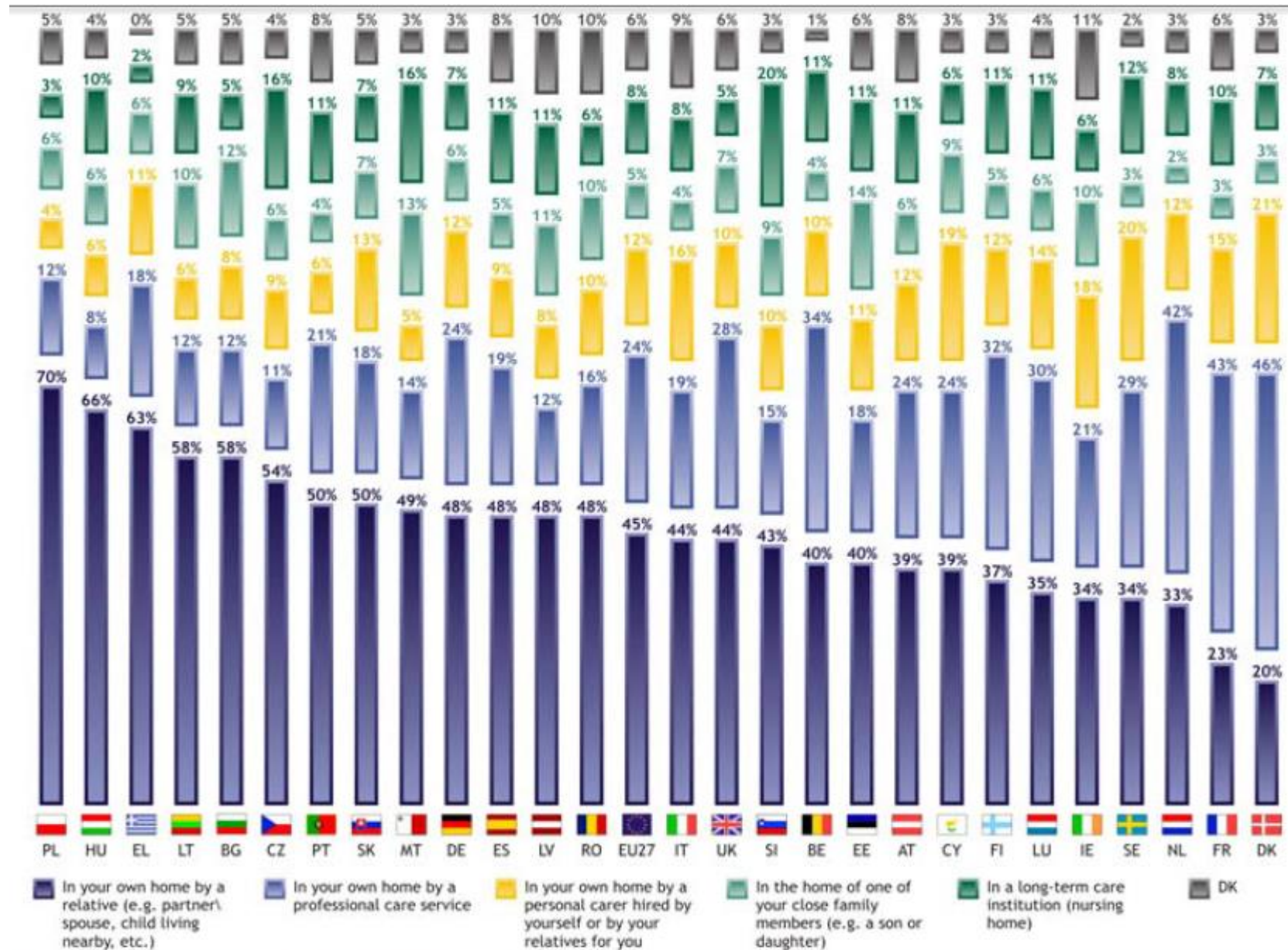
Borgmester kommer med kontroversiel besked til pårørende: »Du må komme tre gange om ugen og varme mad til din gamle mor«

Ansvaret skal tilbage til familien, frivillige og naboer. De skal hjælpe med at tage sig af de ældre og syge. Ellers klarer vi ikke den store velfærdsopgave. Rudersdals borgmester, Jens Ive (V), rejser en kontroversiel debat om et nyt nærhedssamfund.

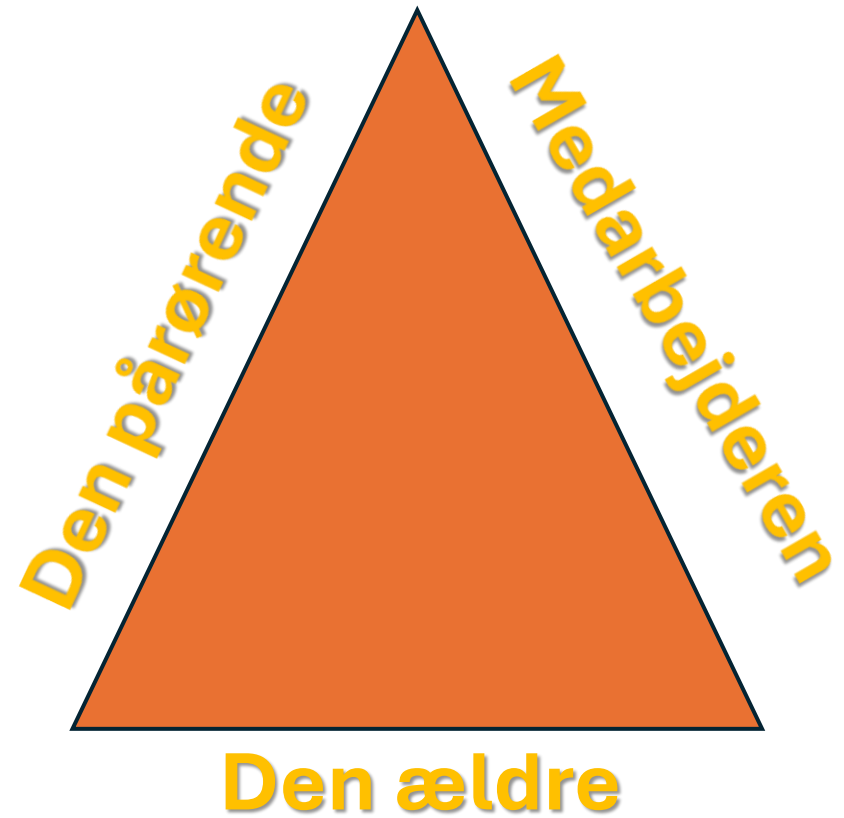
c. Præferencerne

”Hvis du fik behov for pleje og omsorg, hvem ville du gerne have til at hjælpe dig?”

d. Samarbejdet

- Genforhandlede relationer
- Formaliseringen af den private relation
- Mudring af hvem der bestemmer og hvem der bør tage og har ansvar
- Fordrer nysgerrighed, gensidig forståelse og respekt – og ikke mindst ønsket om samarbejde, og fra alle parter

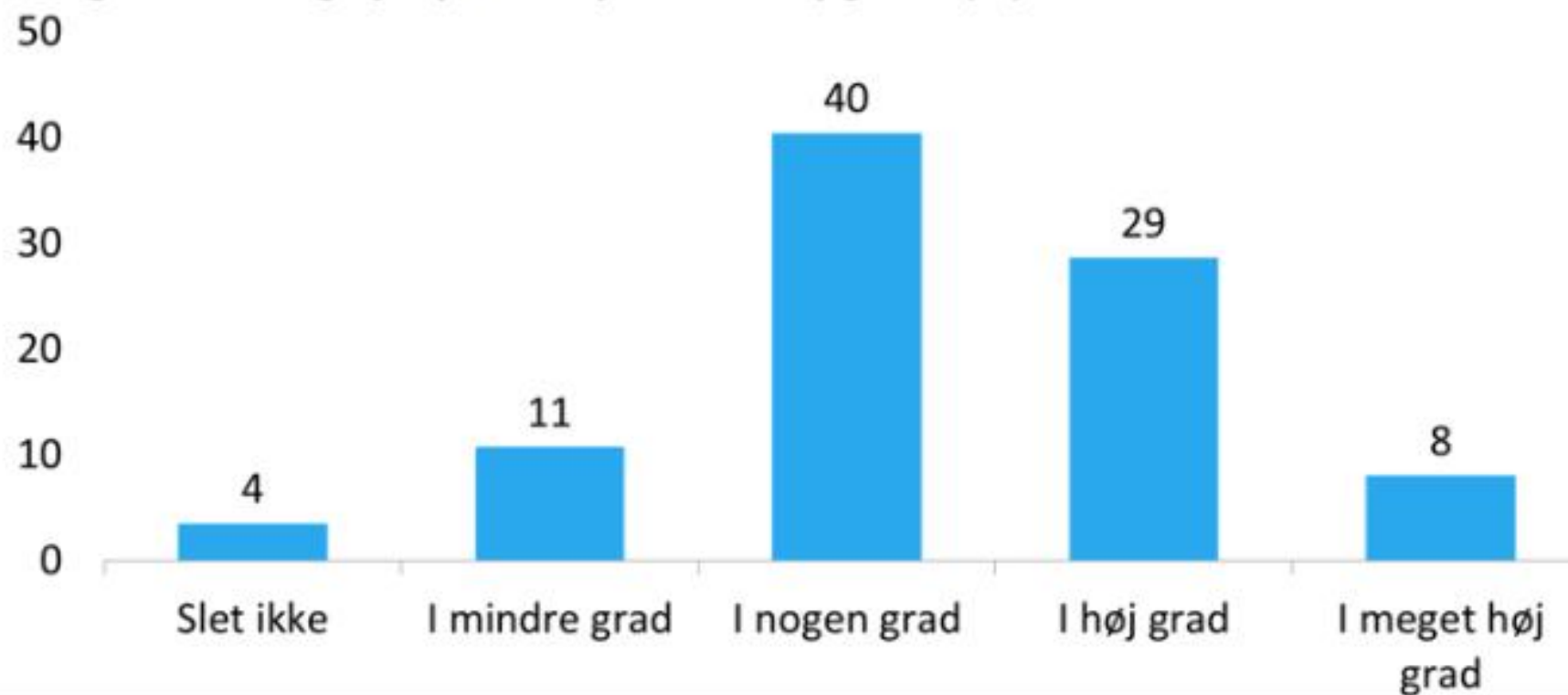
Samarbejdet med hjemmehjælpen

- Flere voksne børn oplever hjemmehjælpen som **værdig** (72 pct. mod 66 pct)
- Men en stor andel oplever slet ikke (11 pct.) eller i mindre grad (28 pct.) at hjemmehjælpen er **tilstrækkelig**.
- De har i mindre grad **kontakt** med hjemmehjælpen og oplever ikke, at hjemmehjælpen efterspørger deres **viden og inddrager** dem i beslutninger
- Og tre ud af fire har ikke kendskab til **tilbud**, der kan hjælpe og støtte dem i deres situation som pårørende

Faldgruberne

- Er der **tid** til samarbejde i hverdagen?
- Kendskab til individuelle behov = **kvalitet** i plejen? Professionalisering inkl. forebyggelse?
- Ikke alle har **familie**, en god relation til denne eller ønsket om at den skal indgå i en omsorgsrelation
- Nye **uligheder**
- Kan man sige ‘**pænt nej tak!**’? Vi er f.eks. ikke særskilt interesserede i at være frivillige i ældreplejen

I hvilken grad forventer du, at det i løbet af de næste 10 år bliver nødvendigt at frivillige påtager sig en større indsats på ældreområdet i forhold til at lave sociale arrangementer og hjælpe med praktiske opgaver (%)

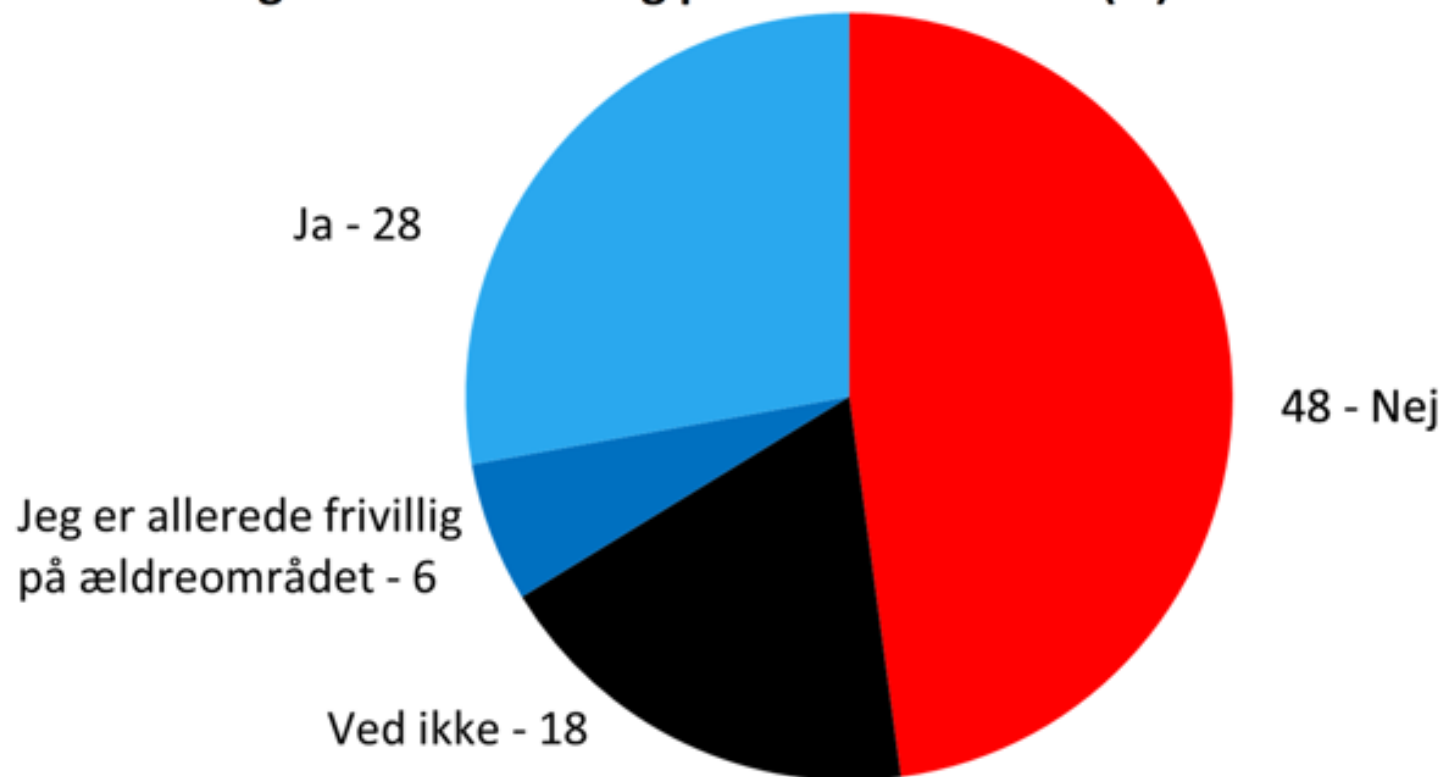

Note: 9 procent har herudover svaret ved ikke

Kilde: Voxmeter for Momentum. Undersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen i perioden.

- Men langt fra alle ser sig selv som frivillig

Kunne du se dig selv være frivillig på ældreområdet? (%)

Kilde: Voxmeter for Momentum. Undersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af befolkningen i perioden.

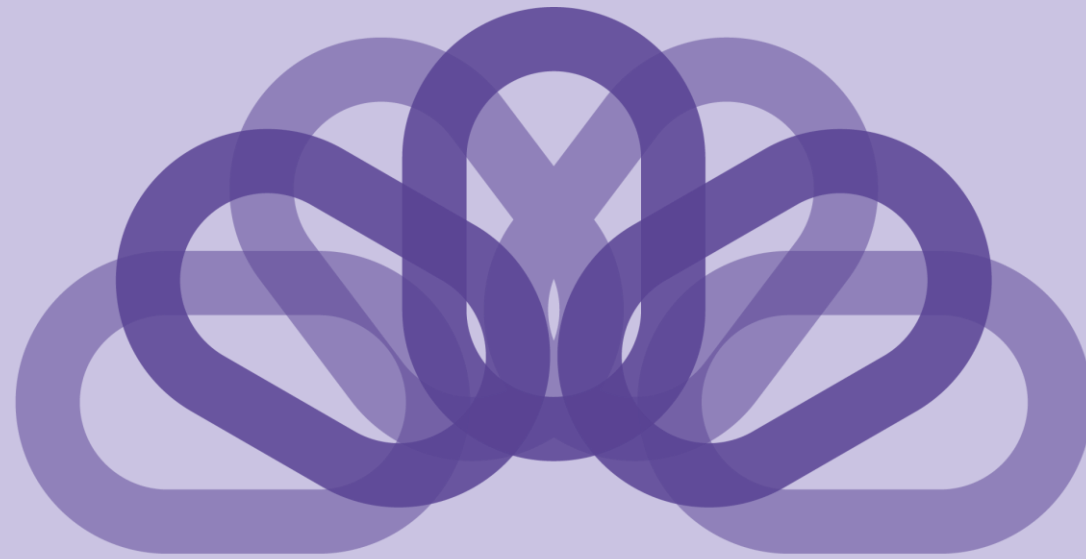
Faldgruberne, fortsat...

- Er der tid til det i hverdagen?
- Kendskab til individuelle behov = kvalitet i plejen? Professionalisering inkl. forebyggelse?
- Ikke alle har familie, en god relation til denne eller ønsket om at den skal indgå i en omsorgsrelation
- Nye uligheder
- Kan man sige ‘nej tak!’? Vi er f.eks. ikke interesserede i at være frivillige
- Og ikke alt er **rosenrødt i familiens skød**
- Er familie = den **ældre partner/ægtefælle**?
- Bliver de pårørendes **egne behov** set og anerkendt?
- **Legitimitet** ift. vores velfærdsmodel, **retfærdig** fordeling af ressourcer, og ‘**samfundskontrakten**’ med fokus på ligestilling mellem køn og socialklasser?

Tak!

***”Det, at blive pårørende,
er som at dumpe ned i
en jungle uden et kort”***

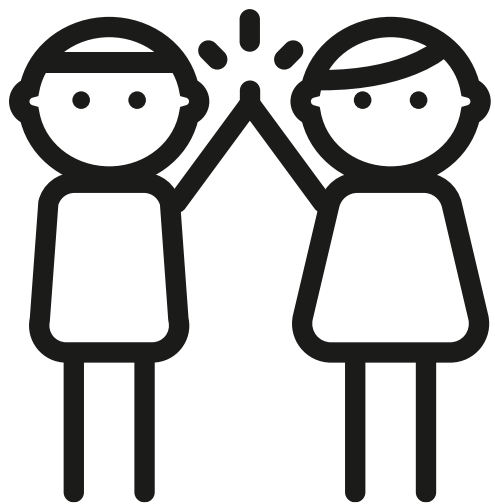
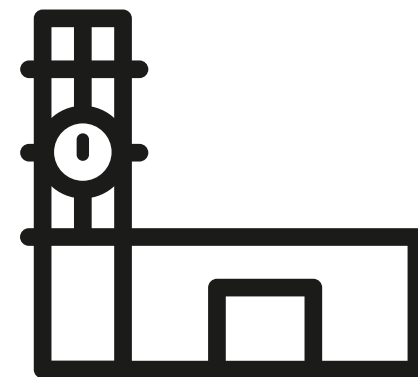

CENTER FOR PÅRØRENDESAMARBEJDE

SUNDHED OG OMSORG
Aarhus Kommune

Center for Pårørendesamarbejde

Det politiske ophæng

Grundprincipper for styrket pårørendesamarbejde

1. Vores samarbejde tager udgangspunkt i borgerens drømme, trivsel og behov

Borgerens ønsker er udgangspunkt for samarbejdet mellem borger, pårørende og medarbejdere. Samarbejdet handler om, at vi tager fælles ansvar for at skabe værdi for borgeren. De bedste løsninger skaber vi sammen – lokalt og tæt på borgeren.

2. Vores samarbejde bygger på tillid og gensidig respekt

Vi lytter til hinanden og er nysgerrige på hinandens perspektiver. Vi er åbne om det, der er svært. Vi skaber en fælles forståelse for de rammer og vilkår, som pårørendesamarbejdet udspiller sig indenfor. Vi har tillid til hinanden, og til at vores aftaler overholdes.

3. Vores samarbejde bringer de pårørendes ressourcer i spil

Vi taler om vores forventninger, roller og fordeling af ansvar. Sammen anvender vi systematisk de pårørendes viden, erfaringer og ressourcer – med respekt for de pårørendes tid og livssituation. Vi afklarer de pårørendes behov for støtte og vejledning.

4. Vores samarbejde forebygger og løser konflikter

Svære situationer, misforståelser og fejl opstår. Med en konstruktiv og respektfuld dialog bidrager vi alle til, at fejl rettes, at kritik håndteres, og at konflikter løses. I tilfælde af trusler, vold eller chikane tager ledelsen ansvar for at iværksætte de nødvendige tiltag.

5. Vores samarbejde styrker borgerens netværk og relationer

Vi støtter borgerne i at afklare og udvide deres netværk. Både med nye relationer – eksempelvis i lokalområdet, hos frivillige og i foreningslivet – og med genetableringer af gamle relationer.

Udarbejdet for Byrådet

Fælles med Sociale Forhold
og Beskæftigelse

Del af Værdighedspolitikken
2023-26

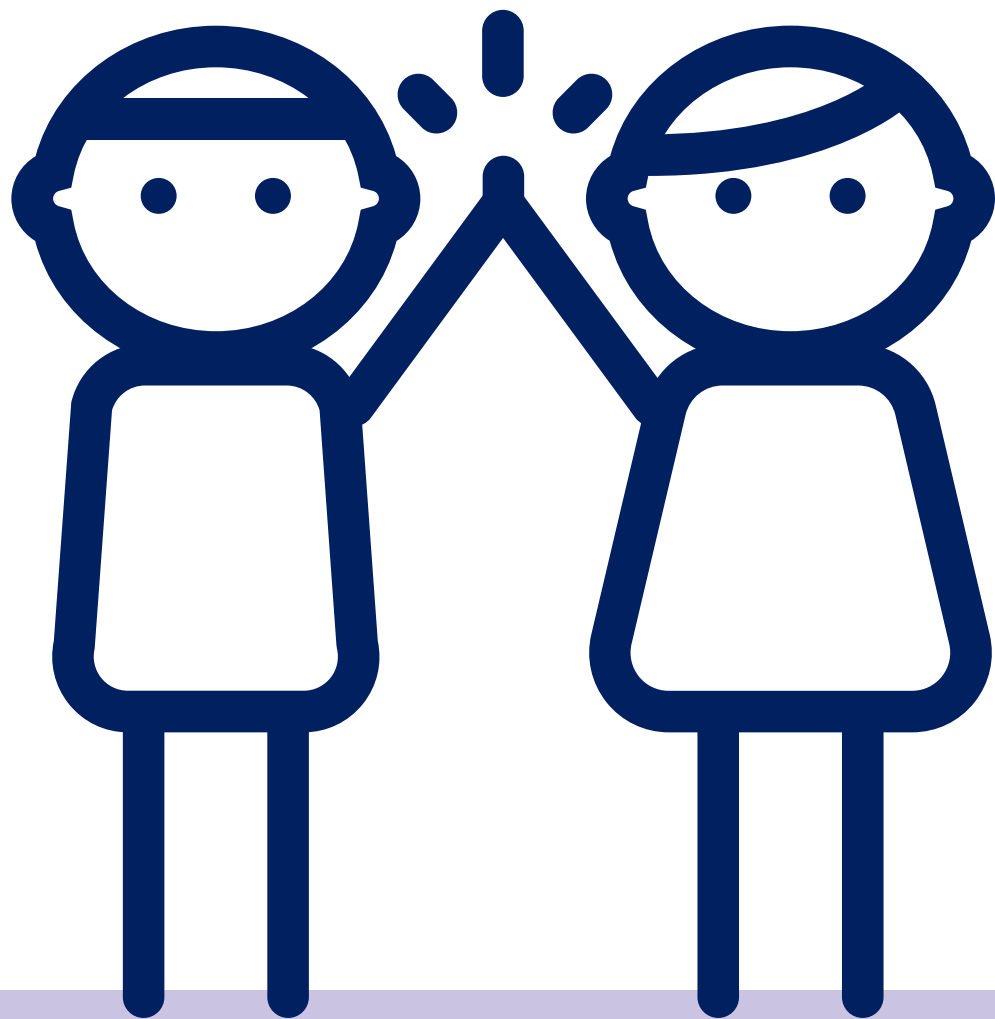

Pårørendevejledning

- *Tilbud om støtte og rådgivning omkring spørgsmål, der kan opstå, når man er pårørende. Det kan være som pårørende til en ægtefælle eller samlever, en forælder eller et barn, en nabo eller en ven.*
- *Vejledningen tager udgangspunkt i den situation, som du står i, og som pårørendevejleder har jeg naturligvis tavshedspligt.*
- *Du kan benytte tilbuddet hvis du, eller den person, som du er pårørende til, bor i Aarhus Kommune.*

Lone Bisgaard Henriksen

Hvad vil vi

med et Center for Pårørendesamarbejde?

- Sikre, at pårørende får den bedste viden og støtte på det rette tidspunkt
- Hjælpe pårørende tidligt i forløbet, hvor de har sværest ved at navigere i systemet
- Skabe et synligt knudepunkt for udvikling og formidling af viden, metoder og indsatser – for både pårørende, personale og samarbejdspartnere
- Styrke fagligheden i pårørendesamarbejde

Center for Pårørendesamarbejde

Samarbejde

Sikre inddragelse af pårørende og deres ressourcer i borgers forløb

Støtte

Øge trivsel og mindske nedslidning og sygdom blandt pårørende

Læring

Opsamle, udvikle og formidle viden fra pårørende, praksis og forskning

***”I skulle bare vide,
hvor lidt vi ved”***

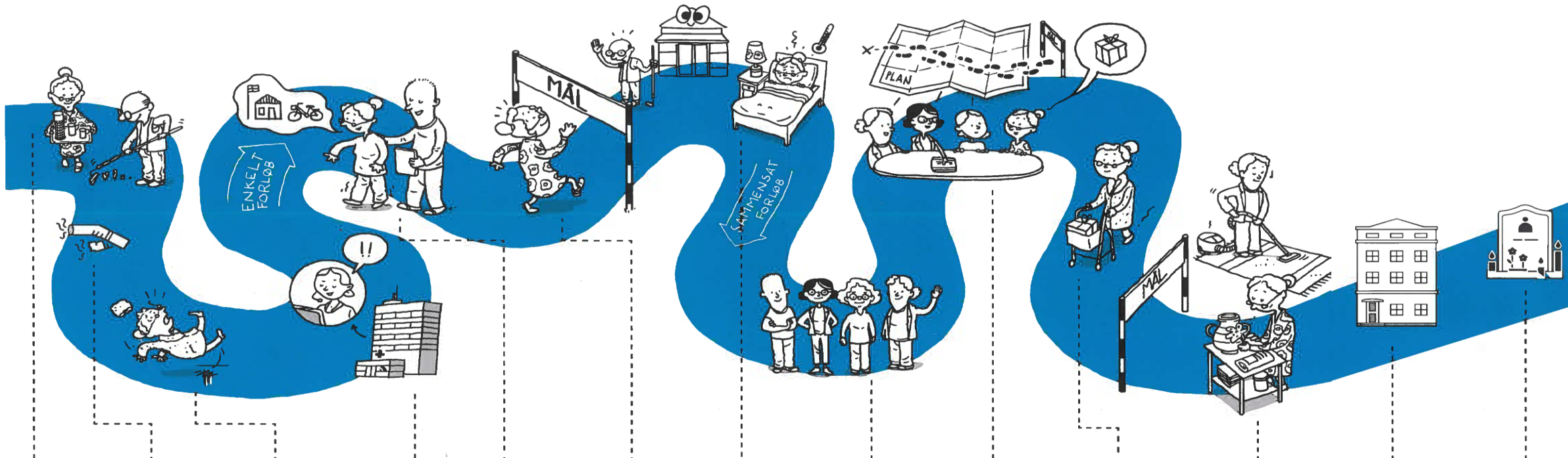

1. Opdag de pårørende: Den usynlige hær

- 70 % har ingen eller kun lidt kontakt med hjemmehjælpen

*”Vi har en relation,
og jeg vil gerne gøre ting for dig”*

Margrethe bor sammen med sin mand i en lejlighed. De har også et kolonihavehus. Hun er 58 år og har ikke haft væsentlige helbredsproblemer i sit liv.

Magrethe er ryger og tilbydes gennem egen læge et rygestopforløb hos Folkesundhed Aarhus. Magrethe er i øvrigt aktiv seniorymnast i den lokale idrætsforening.

Da Magrethe er 78 år, falder hun en vinterdag og brækker hoften. Hun bliver indlagt og opereret.

Hospitalet sender en plejeforløbsplan til Sundhed og Omsorg. Her fremgår det, at Margrethe har brug for hjælp til at gøre rent i hjemmet efter udskrivelse. Hendes mand tager sig af de andre huslige pligter og støtter hende i det daglige. Rengøringen har Margrethe inden indlæggelsen selv taget sig af, da hendes ægtefælle har rygproblemer.

Margrethe begynder i et enkelt forløb med en fysioterapeut som forløbsansvarlig. Den forløbsansvarlige kontakter Margrethe for at aftale første møde (Vurderingssamtale). Herefter foretager fysioterapeuten udredning, og Margrethe sætter et mål om igen at kunne klare rengøringen indenfor ca. 2 måneder.

Forløbet afsluttes, da Margrethe har opnået sit mål. Efter endt forløb starter Margrethe op til seniordans og litteraturklub i det lokale Folkehus.

Efter et par år mister Margrethe sin mand. Hun er derfor enke og alene, da hun får en slem lungebetændelse. Efter lang tids sygdom og hospitalsindlæggelse kommer Margrethe efter udskrivelsen i et sammensat forløb på en korttidsplads på Vikergården.

Efter rehabiliteringsopholdet skal Margrethe tilbage i eget hjem. Margrethe får et tværfagligt team tilknyttet, som påbegynder udredning. I teamet indgår fysioterapeut (forløbsansvarlig), sygeplejerske, ergoterapeut og SOSU-hjælper (kontaktperson).

Efter en uge afholdes en Planlægningsamtale hos Margrethe, hvor hendes datter deltager. Formålet er at lægge en plan for forløbet med udgangspunkt i Margrethes ønsker og behov. Margrethe har et mål om selv at kunne gå ind til byen for at købe en gave til sit barnebarn, der skal konfirmeres til april.

Hun starter efterfølgende behandling, genoptræning, pleje, praktisk hjælp og får tildelt en rollator, som hun bruger i træningen. Efter et par måneder er Margrethe på benene igen. Hun klarer sig selv og kan nu gå ind til byen for at handle. Hun er igen motiveret for at komme i Folkehuset og starter op til stoleygnastik. Endvidere kommer hun jævnligt i cafeen og nyder godt af fællesspisningerne der.

Hun har dog fortsat besvær med at støvsuge og vaske gulv. Det sammensatte forløb afsluttes, og Margrethe overgår til et varigt forløb, hvor hun får hjælp til dele af rengøringen. Efter et par år sker et fald i funktionsniveau og Magrethe får desuden brug for hjælp til personlig pleje.

Da Magrethe har rundet de 92 år, svækkes hun yderligere. Endvidere har hun moderate symptomer på demens. Magrethe går ofte fra hjemmet og familien er utryk. Det er uholdbart, at hun bliver alene i eget hjem. Margrethe tilbydes at komme på plejehjem. I samarbejde med Margrethes datter afholdes indflytningssamtale, hvor også den forløbsansvarlige fra hjemmeplejen deltager. Margrethe flytter ind – og efter vanlig praksis afklares hendes behov for indsatser og mulige rehabiliteringspotentialer. Magrethe overgår herefter til et varigt forløb.

Margrethe bor på plejehjemmet i 2 år, inden hun går bort.

MARGRETHES REJSE MED SUNDHED OG OMSORG

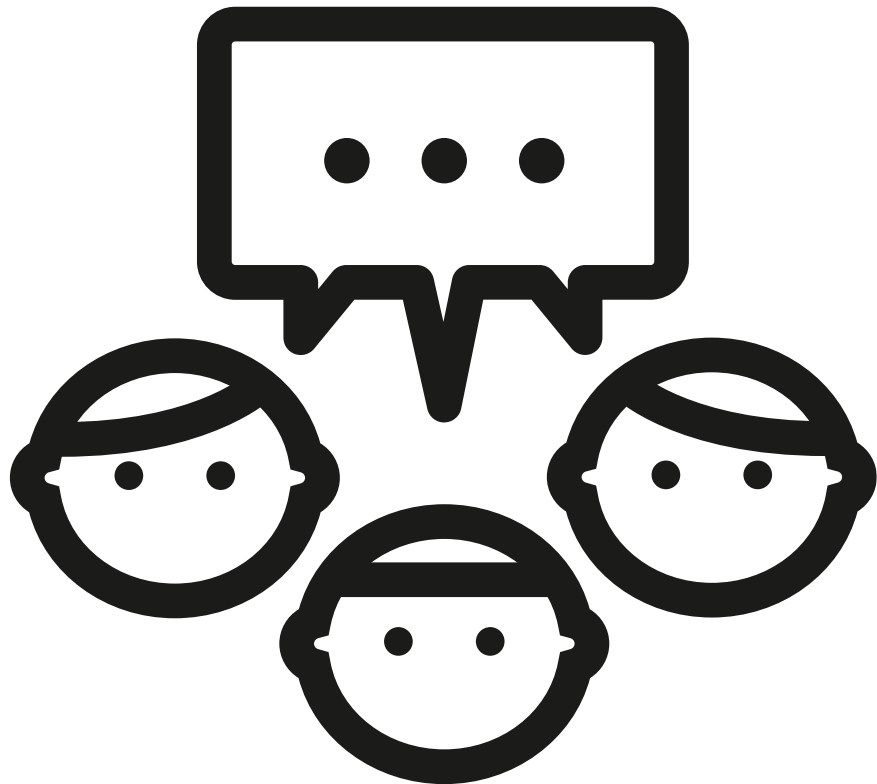
1. Opdag de pårørende: Den usynlige hær

- 70 % har ingen eller kun lidt kontakt med hjemmehjælpen
- 84 % er pårørende sammen med andre
- 81 % finder det naturligt at hjælpe

*”Vi har en relation,
og jeg vil gerne gøre ting for dig”*

2. Opsøg de pårørende: Kommunen skal række ud

- 61 % har skyldfølelse og dårlig samvittighed
- Tidlig og systematisk kontakt
- Vi er sammen om borgeren

3. Inddrag de pårørende:

”Hvis ikke I spørger, ved vi ikke, at der er et problem”

- 62 % oplever slet ikke, at deres viden efterspørges eller at blive inddraget i beslutninger.
- 46 % løser kompenseringsopgaver

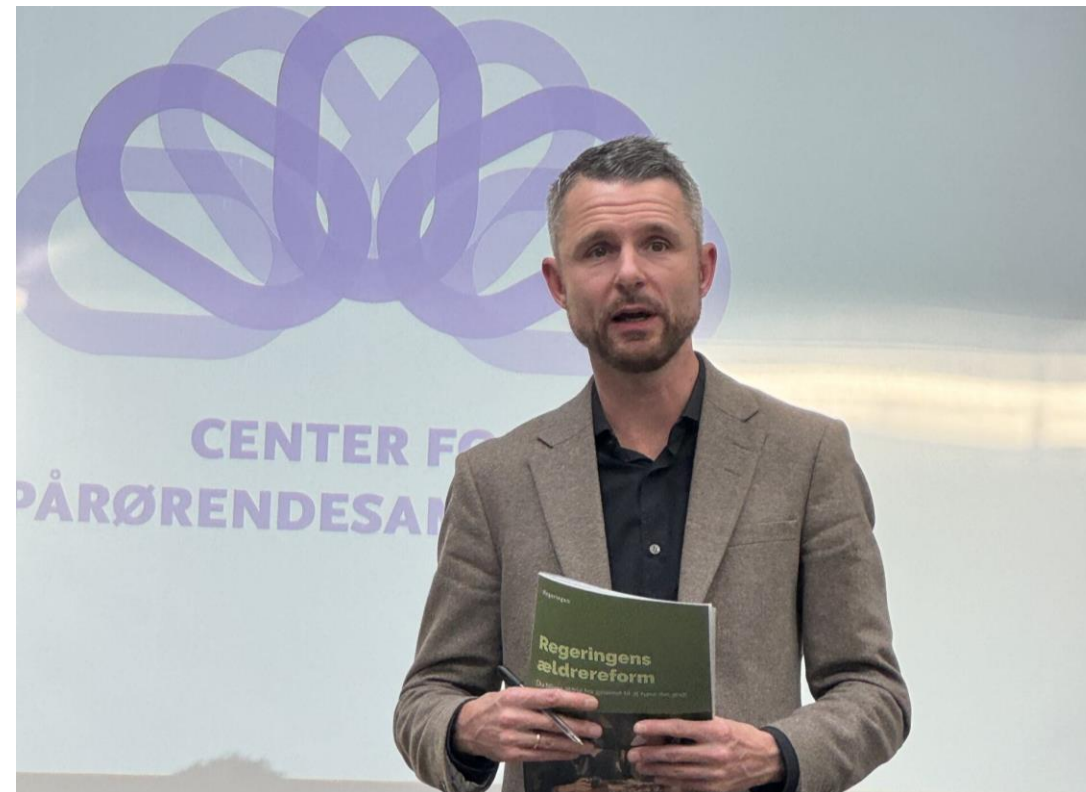

4. Støt de pårørende: ”Fyld i karet”

- 96 % oplever, at deres opgaver vokser med tiden
- 78 % har ikke kendskab til tilbud

Hvilken forskel gør Center for Pårørendesamarbejde?

Center for Pårørendesamarbejde

Cps.aarhus.dk

**Nanna Bruhn Lilhav
nali@aarhus.dk**

Ældre Sagen

Tak for i dag!